

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 617/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen Rajavartiolaitoksen tulevasta toimintorakenteesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sandra Bergqvistin/r ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 617/2021 vp:

Miten turvataan Rajavartiolaitoksen laajan ja elintärkeän toiminnan säilyminen nykyisellä tasollaan siten, että se ei kärsi tulevien alusinvestointien huomattavasti nykyistä suuremmista käyttökustannuksista,

miten näin ollen huomattavasti pienemmällä operatiivisen työn budjetilla turvataan tasarvoisesti sekä saariston asukkaiden että merellä liikkuvien turvallisuus,

minkälaisia muutoksia on suunnitteilla Rajavartiolaitoksen merivartioasemien toimintaan ja

miten Rajavartiolaitoksen riittävä läsnäolo Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueilla on tarkoitus turvata?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Suomi tarvitsee kaksi uutta vartiolaivaa vuoteen 2025 mennessä korvaamaan kolme käytöstä poistuvaa alusta, joiden elinkaarta ei ole enää mahdollista jatkaa. Yhdestä vanhentuneesta aluksesta on jo luovuttu 2020. Vuonna 2014 käyttöön otettu vartiolaiva Turva on ajanmukainen ja se toimii vartiolaivahankkeen mallina.

Suomen rajaturvallisuus, meripelastusvalmius ja ympäristövahinkojen torjunta merellä perustuvat pääosin Rajavartiolaitoksen vartiolaivojen suorituskykyyn ja jatkuvaan läsnäoloon merellä. Laivojen suorituskyky on Suomelle kriittinen etenkin vakavien alus- ja ympäristöonnettomuuksien ennaltaehkäisyssä ja hallinnassa sekä ihmishenkien pelastamisessa vakavissa meripelastustilanteissa.

Vartiolaivat ovat merellä noin 340 vuorokautta vuodessa tärkeimpinä tehtävinään rajojen valvonta, meripelastus ja ympäristövahinkojen torjunta. Rajavartiolaitos turvaa Suomen alueellista

koskemattomuutta kaikissa tehtävissään. Vartiolaivat osallistuvat myös muun muassa terrorismin torjuntaan ja muihin merellisiin erityistilanteisiin. Rajavartiolaitos huolehtii useista viranomais-tehtävistä merialueella kaikissa turvallisuustilanteissa. Näitä tehtävistä huolehtimiseksi moni-käyttöiset vartiolaivat ovat kustannustehokkain ratkaisu. Kolme vartiolaivaa on ehdoton minimi-määrä Suomen merialueen turvaamiseksi ja Suomen kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi.

Uudet vartiolaivat lisäävät muun muassa merirajojen valvontaan, suur- ja monialaonnettomuuksiin sekä ympäristövahinkojen torjuntaan liittyvää Rajavartiolaitoksen suorituskykyä. Vartiolaivat tullaan varustamaan venekalustolla, jolla kyetään toimimaan samoilla alueilla kuin merivartioasemien venekalustollakin. Vartiolaivojen hankintaprosessissa tullaan huomioimaan merkittävänä suunnittelukriteereinä myös alusten taloudellinen käyttö sekä ympäristöystävällisyys. Raja-vartiolaitos on saanut erillisrahoituksen vartiolaivojen hankintaan.

Rajavartiolaitoksen esikunta valmistelee parhaillaan merivartioryksiköiden tukeutumisen uudistetun perusratkaisun. Tukeutumisen kokonaisuuteen kuuluu aluskaluston ja materiaalin varastointi, valmius ja ylläpito sekä henkilöstön toimintakyvyn ylläpidon edellyttämät palvelut. Suunnittelussa määritetään yksiköiden tehtäviä, resursseja ja toimintaympäristöä vastaavat alue-, tila- ja rakennetarpeet. Hankkeessa huomioidaan myös Turva-luokan vartiolaivojen tukeutumistarpeet ja hallintomallin kehittäminen, ympäristövahinkojen torjuntamateriaalin varastoinnin ratkaisut sekä vartiolentolaivueen ja raja- ja merivartiokoulun tukeutumistarpeet.

Aikaisempien vuosikymmenten sopeuttamistoimien seurauksena Rajavartiolaitoksen henkilöstömäärältään pienimmät merivartioasemat ovat viime vuosina toimineet lähinnä työhönlähtöis-teinä. Pienimpien merivartioasemien toiminta on ollut osa niin sanottujen keskusasemien toiminta- ja keskusasemilta johdettua. Rajavartiolaitos on sopeuttamisohjelmien ja kiinteistökustannus-ten nousun seurauksena optimoinut resurssiensa käytön.

Rajavartiolaitos on kehittänyt viime vuosien aikana myös veneluokan kalustoaan kuten rannikko-vartioveneitä ja kevyttä ilmatyynyaluskalustoa. Uusitulla aluskalustolla on parannettu Rajavar-tiolaitoksen merellistä suorituskykyä erilaisissa olosuhteissa kuten jää- ja kelirikko-olosuhteissa. Veneluokan kaluston kehittämisellä on mahdollistettu aiempaa pitkäkestoisempi partiointi. Toi-minta ei siten ole aiemmissa määrin sidoksissa kiinteään asemaverkostoon. Menettely mahdollis-taa joustavan resurssien käytön ja toiminnan painottamisen riskianalyysiin perustuen.

Rajavartiolaitos on johtava meripelastusviranomainen, joka vastaa meripelastustoimen järjestä-misestä. Se huolehtii meripelastustoimen suunnittelusta, kehittämisestä ja valvonnasta samoin kuin meripelastustoimeen osallistuvien viranomaisten ja vapaaehtoisten toiminnan yhteensovit-tamisesta sekä johtaa ja suorittaa etsintä- ja pelastustoimintaa. Varsinaiseen meripelastustyöhön osallistuvat kaikki meripelastuslaissa mainitut viranomaiset ja vapaaehtoistoimijat, joista keskei-simpänä Suomen meripelastusseuran yksiköt. Lisäksi laissa edellytetään, että jokainen työkykyi-

nen henkilö, joka oleskelee vaara- tai onnettomuusalueella taikka sen läheisyydessä, on velvollinen avustamaan meripelastustoimen tehtävässä, jollei pätevä syy ole esteenä. Meripelastusvalmiuden näkökulmasta Rajavartiolaitoksen resurssien sijoittelussa sekä valmiuden säätelyssä huomioidaan myös muiden merellistä suorituskykyä omaavien toimijoiden valmiudet sekä sijoittuminen. Länsi-Suomen merivartiostoon kuuluva meripelastuskeskus (MRCC Turku) päättää myös esimerkiksi ihmishenkien pelastamiseksi tarvittavan avun pyytämisestä ulkomailta. Pohjanlahden alueella kyseeseen tulee ensisijaisesti Ruotsi, jolla on meripelastushelikopteri muun muassa Uumajassa.

Rajavartiolaitoksen vartiolentolaivueella on tukikohdat Turussa, Helsingissä ja Rovaniemellä. Tukikohdista operoivilla meripelastushelikoptereilla on merkittävä rooli muun muassa saaristoalueen turvallisuuden rakentamisessa. Helikoptereilla suoritetaan Rajavartiolaitoksen tehtävien lisäksi myös pelastustoimen sekä ensihoidon tehtäviä. Helikopterikalustoa on uusittu ja peruskorjattu viime vuosina kehittäen helikoptereiden suorituskykyä merialueilla. Vartiolaivahankkeessa on myös huomioitu yhteistoiminta helikoptereiden kanssa mahdollistaen laskeutumisen ja tankkauksen vartiolaivoilla. Tämä mahdollistaa helikoptereiden pidemmän toiminta-ajan merialueilla. Kyseisillä meripelastushelikoptereilla hoidetaan Rajavartiolaitoksen tehtävien lisäksi myös muiden viranomaisten tehtäviä niin merellä kuin maa-alueillakin. Rajavartiolaitoksen käytössä olevat kaksi Dornier-valvontalentokonetta soveltuvat erittäin hyvin muun muassa etsintätehtäviin merialueella. Nämä valvontalentokoneet ovat tulleet käyttöikänsä päähän ja ne tulisi uusia hallitusohjelman mukaisesti. Rajavartiolaitokselle ei ole myönnetty rahoitusta valvontalentokoneiden uusintaan.

Lähivuosina Rajavartiolaitoksen raskaat ilmatyynyalukset ovat saavuttamassa elinkaarensa pään. Näiden korvaaminen merellisessä toimintaympäristössä riskianalyysiperusteisesti on tärkeää, jotta Rajavartiolaitoksella säilyy hyvä kelinäköajan toimintakyky jatkossakin. Rajavartiolaitos on käynnistänyt työn tämän suorituskyvyn korvaamiseksi, mutta rahoitusta ei vielä ole.

Rajavartiolaitoksen valmius suoriutua tehtävistään merialueella muodostuu yllä olevista suorituskyvyistä, niiden valmiuksien edelleen kehittämisestä sekä tiiviistä yhteistyöstä muiden viranomaisten ja vapaaehtoissektorin kanssa.

Helsingissä 26.11.2021

Sisäministeri Krista Mikkonen